

Tysk nu

.....
Konference om tysk sprog og
kultur i offentlighed, forskning
og undervisning i Danmark
.....

Udgivet af

Institut for Engelsk, Germansk og Romansk, Københavns Universitet.

Institut for Kultur og Identitet, Roskilde Universitet

Institut for Internationale Sprogstudier og Vidensteknologi,

Copenhagen Business School/Handelshøjskolen.

2010

Redigeret af

Mette Skovgaard Andersen

Karen Sonne Jakobsen

Alex Klinge

Jens Erik Mogensen

Anna Sandberg

Detlef Siegfried

Korrektur ved:

Nina Bellak

Mette Blok

Jessica Ortner

Forside

Mads Buddig

Tryk

KUA Grafisk

Indhold

Forord.....	3
Tysk i krise - tysk i det danske uddannelsessystem.....	4
Anbefalinger.....	11
Åbning af konferencen	16
Åbningstale.....	16
Velkomst og introduktion.....	18
Velkomsthilsen.....	20
Del I: Tysk sprog og kultur i Danmark.....	23
Indledning: At fremme flersprogetheden er den bedste reklame for tysk	23
A. Laboratorium for den moderne tid. Tyskland i dag.....	26
B. Tysk sprog og interkulturel kompetence i Danmark.....	29
C. Tysk nutidskultur i Danmark	32
D. Tysk som trend: forandringer i det danske tysklandsbillede	34
E. Hvorfor skal der forskes i tysk i Danmark? Om forskning, offentlighed og historie.....	37
Del II: Tysk i uddannelsessystemet - indlæg fra politikere og beslutningstagere.....	41
Fremmedsprogene skal bruges – ikke blot læres.....	41
Tysk før og nu	44
Fremmedsprogskompetencer fra børnehave til grav	47
Del III: Workshops.....	50
A. Tysk fra folkeskolen til universitetet	50
Om tysk i folkeskolen.....	50
Om tysk i gymnasiet og ”Content and Language Integrated Learning” (CLIL)	52
Tysk i det almene gymnasium	54
Har tyskfaget et kommunikationsproblem?.....	57
Referat fra workshop A: Tysk fra folkeskolen til universitetet	60
B. Tværs over grænserne. Samarbejde i forskning og undervisning.....	64
Transnationalt og transdisciplinært samarbejde i forskning og undervisning (Tyskland – Danmark): Eksempler på nye aktiviteter	64
Fremmedsprogenes fremtid på universitetet: fra dannelsesinstrument via kernerdisciplin til støttefag? .	66
Internationalt samarbejde med Tyskland - det kan hverken tyskstudier eller andre studerende i Danmark undvære!	70

1. Tyskstuderende.....	70
2. Undervisere og forskere i tysk.....	71
3. En uudnyttet mulighed for samarbejde og nødvendig kompetenceudvikling	72
Referat fra workshop B: Tværs over grænserne. Samarbejde i forskning og undervisning	73
C. Tysk i erhvervslivet: sprogbehov og interkulturel kompetence i virksomheder	77
(Mer)behov for tysk i danske virksomheder.....	77
Placebranding i et interkulturelt perspektiv	80
Referat fra workshop C: Tysk i erhvervslivet: sprogbehov og interkulturel kompetence i virksomheder	83
D. Tysk historie, samfund og litteratur: forskning og offentlige diskurser	86
Tyskfag og faglighed	86
Forskning i tysk historie i Danmark	89
Tysk kultur i Danmark - mellem "tyskerforagt" og Sonningpris-hæder	92
Referat fra workshop D: Tysk historie, samfund og litteratur: forskning og offentlige diskurser	96
E. Tysk i offentlig debat og kulturliv: medier, litteratur, scenekunst	99
Tysk i medierne.....	99
Tysk på bogmarkedet.....	101
Referat fra workshop E: Tysk i offentlig debat og kulturliv: medier, litteratur, scenekunst	104
F. Tysk som videnskabssprog.....	109
Gør tysk en forskel?.....	109
Tysk på teologi – en selvfølge?	111
Tysk som filosofiens sprog.....	114
Referat fra workshop F: Tysk som videnskabssprog	118
Afslutning af konferencen	122
Afslutningstale.....	122
<i>Bilag: Kronik i Politiken 21.10.2009.....</i>	<i>126</i>
Durch, für, gegen... hvad skete der lige med tysk?.....	126
Bidragydere	132
Deltagere i konferencen.....	133

B. Tværs over grænserne. Samarbejde i forskning og undervisning

Susanne Regener

Transnationalt og transdisciplinært samarbejde i forskning og undervisning (Tyskland – Danmark): Eksempler på nye aktiviteter

1. Forord

Jeg er kulturhistoriker/kulturforsker og har forsket i Danmark, Tyskland, Schweiz, Østrig, Italien og har haft samarbejde med danske, norske og svenske forskere i femten år. Jeg er ansat som professor ved Universitet Siegen med bopæl i Berlin.

Min europæiske og komparative forskning handler om menneskebilleder i vores kultur, i de såkaldte totale institutioner (psykiatri og politivæsen) og i forhold til subkulturer. Mit speciale er visuel kultur og amatørers mediehistorie såvel som mediehistorie mere generelt. Relationen i de forskellige emner er mest knyttet til Skandinavien og især Danmark. ”Deutsche Forschungsgemeinschaft” (DFG) har aktuelt bevilliget et projekt om fotografiske selvfrestillinger i homoseksuel kultur (start 1.4.2010), hvor jeg sammen med et hold forsker i især danske og tyske billedkulturer.

I det følgende vil jeg gerne gå ind på to aktuelle projekter, som viser mit samarbejde tværs over grænserne, og som jeg anser for perspektivrige i forhold til bi-nationalt samarbejde fremover.

2. Undervisning/Lehre: Multikulturalisme – Racisme – Multikulturel By

I 2007/08 startede jeg sammen med Detlef Siegfried et seminarforløb over to semestre med titlen: ”Rassismus, Fremdenfeindlichkeit und Parallelgesellschaften in Deutschland und Dänemark”. Hver for sig underviste vi henholdsvis i tysk kultur- og medieforskning og tysk kultur- og socialhistorie gennem efterårssemestret og supplerede forløbet med E-learning. Vi aftalte i forvejen fælleslitteratur, udvekslede planer og drøftede didaktik/læring.

I forårssemestret mødtes de to grupper i Berlin. Én uges ekskursion med et forskelligartet program: Berlins og Kreuzbergs historie, formidling af racisme og menneskefjendtlighed på museerne, rundvisning og ekspertinterviews i multikulturelle bydele (Neukölln og Kreuzberg), besøg hos innovative projekter (så som indvandrere-rundvisninger, socialarbejde på beboerniveau,

musik- og film-aktiviteter og skolelærernes engagement for fattige børn) samt udveksling om kursusarbejde og resultaterne ved hjemme-universiteterne.

Pga. større ressourcer i Siegen, hvor forløbet klassificeres som et projektseminar, lavede jeg sammen med mine studerende som resultat af hele forløbet en hjemmeside og en dokumentarfilm, der kan ses under: www.projektseminar-rassismus.de.

Denne seminarform forsætter vi med til efteråret 2009 og foråret 2010 under fællesemnet ”Multikulturelle Stadt”. Indholdet bliver forandret, fremgangsmåden bliver den samme, bortset fra resultatmålet: Vi opretter (med ressourcer fra Universitet Siegen) en hjemmeside, der har en indbygget blog. Denne digitale platform øger kommunikationen mellem studerende idet den rummer referater, konklusioner, arbejds materiale, visuelle og andre undersøgelser/henvisninger samt resultater af forskellig art.

Vores erfaring med *undervisning over grænserne* er fremragende: De studerendes fælles diskussioner på tysk har øget sprogkompetencerne for de danske studerende. De tyske studerende fra Kultur- og Mediefag har udvundet gode komparative resultater og har fået indblik i nabolandets kultur, universitetssystem og uddannelsespolitik.

Gennemførelse af dette kursus kræver E-learning-kompetencer af både studerende og docenter med henblik på offentliggørelsen af resultaterne på hjemmesiden. Desuden har det været nødvendigt med et tæt samarbejde mellem Detlef Siegfried og mig om indhold, konkret planlægning, litteraturudvalg, ekskursionsforberedelse samt afstemning af feltforskningsparametrene.

Bi-nationale kursusforløb af denne art kræver generel en institutionel forankring: Jeg foreslår en tilknytning som ekstern lektor ved Københavns Universitet. Det ville også være logisk i forhold til en evt. Ph.d.-vejlederposition ved TRAMS-programmet, som jeg i det følgende vil redegøre for.

3. Forskning / PhD-uddannelse: Transnational Media Studies

TransMedia (Transnationale Medier Studier se: <http://trams.hum.ku.dk/transmedia/>) er en sektion under Inge Birgitte Siegumfeldts initiativ *Transnational and Migration Studies (TRAMS) – PhD-programme* ved Københavns Universitets Institut for Engelsk, Germansk og Romansk.

Detlef Siegfried og jeg har stiftet denne sektion for at satse på komparativ kulturhistorisk medieforskning mellem Tyskland og Danmark. Dvs. vi søger kandidater, som kan arbejde med kilderne både på dansk og tysk fra arkiverne fra begge lande. Fokus er populærkultur,

hverdagslivet, social praksis og medialiseringer af forskellig slags (printmedier, fotografi, dokumentarfilm, spillefilm, radio, video, tv, internet).

Fordelene ved denne sektion er: styrkelse af dansk-tysk videnskabskultur (på originalsprog), kompetencer i transnational forskning, forstørrelse af vejledningspotentiale, i det hele taget forbedret samarbejdet i forskning mellem Tyskland og Danmark, og man fokuserer på en 'fælles' historie, den tætte kulturproblematik. Vi peger ikke kun på en sproglig sammenhæng, men også på nogle vigtige forskningssammenhænge, hvor det tyske sprog bruges som redskab.

Problemer, der skal løses: forankring i universitets-systemerne; der kræves aftaler på højere plan om refundering; officiel anerkendelse af mig som vejleder; en bi-national aftale om udvekslingsprogram og stipendier mellem København og Siegen. Forhandlinger om bi-nationale aftaler mellem disse universiteter er for tiden ved at blive organiseret.

Sidste nyt:

”Mediernes kriminaliserende billedstrategier. Billedvandring i den digitale tidsalder”

i: Hans Dam Christensen/Helene Illeris (red.) 2009, *Visuel Kultur. Viden, Liv, Politik*. København: Multivers

Henk van der Liet

Fremmedsprogenes fremtid på universitetet: fra dannelsesinstrument via kernedisciplin til støttefag?

Efter årtier med svindende søgning oplever de fleste sprogfag ved de hollandske universiteter i øjeblikket en markant tilstrømning af nye studerende. Enkelte humanistiske fakulteter kan i studieåret 2009-2010 sågar glæde sig over en vækst på to cifrede procenttal. Men spørgsmålet er, hvor længe glæden vil vare, og især om det vil vise sig at være vendepunktet i den negative udvikling, som ellers har stået på i flere år. Det er selvfølgelig i skrivende stund for tidligt at komme med forklaringer på fænomenet, men at den aktuelle finanskrisen – der gør, at folk hellere vælger en længerevarende uddannelse end arbejdsløsheden – har noget at gøre med det, er der næppe tvivl om.